

Ubrzavanje transformacije daljinskog grijanja u srednjoj i istočnoj Europi

REHEATEAST sažetak politike br. 1 | Političke lekcije za donositelje odluka u području grijanja i energetske tranzicije

Ovaj prvi REHEATEAST sažetak politike predstavlja dokaze i uvide u politike iz konzultacija dionika s nacionalnim i regionalnim kreatorima politika, regulatorima i sektorskim stručnjacima u zemljama partnerima projekta (Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Mađarska, Rumunjska, Srbija, Slovačka i Slovenija). Cilj mu je podržati donositelje odluka u oblikovanju učinkovitih, društveno pravednih i klimatski usklađenih politika daljinskog grijanja (DG).

Zašto je transformacija daljinskog grijanja važna

Grijanje čini više od 40% potrošnje energije u zgradama u Europi, no u mnogim zemljama srednje i istočne Europe DG i dalje uvelike ovisi o fosilnim gorivima – što doprinosi volatilnosti cijena, energetskom siromaštvu i klimatskim rizicima. Modernizacija DG energetskom učinkovitošću, obnovljivom toplinom, iskorištavanjem otpadne topline i optimizacijom sustava ključna je za izgradnju pristupačnih, otpornih i niskougljičnih energetskih sustava.

REHEATEAST promiče holistički pristup koji povezuje obnovu zgrada, integraciju obnovljivih izvora energije i modernizaciju mreže. Optimizirane mreže mogu se bolje prilagoditi fluktuacijama potražnje, integrirati raznolike izvore topline i povećati otpornost, često uz manje društvene i ekonomske poremećaje nego zamjena infrastrukture velikih razmjera.

Što kažu dionici: Ključni nalazi

Konzultacije s kreatorima politika, regulatorima i sektorskim stručnjacima ističu nekoliko dosljednih poruka:

Jasna uloga daljinskog grijanja

Dionici se uglavnom slažu da će daljinskog grijanje ostati temelj budućih sustava grijanja i energije. Općenito se očekuje prelazak na niskotemperaturne, obnovljive i međusobno povezane mreže, usklađene s obnovom zgrada i urbanim razvojem.

Regulatorni okviri zaostaju za ambicijama

Trenutne politike samo djelomično omogućuju dekarbonizaciju centralnog grijanja. Veliki nedostaci i dalje postoje u dizajnu tarifa, planiranju grijanja, izdavanju dozvola i poticajima za integraciju obnovljivih izvora i otpadne topline. Iako su inicijative na razini EU snažni pokretači, nacionalna provedba ostaje neujednačena.

Financiranje i dalje usko grlo

Ulaganja se i dalje uvelike oslanjaju na javno i EU financiranje. Privatni kapital i javno-privatna partnerstva ograničeni su, uglavnom zbog regulatorne nesigurnosti i nejasnih dugoročnih tarifnih okvira.

Upravljanje u sudjelovanje potrebno je jačati

Općine i operatori toplinskog grijanja igraju središnju ulogu, posebno u planiranju i razvoju projekata, no koordinacija s upraviteljima stambenih objekata, regulatorima i stanovnicima često je slaba. Jača suradnja ključna je za postizanje široko prihvaćenih rješenja.

Što kažu dionici: Ključni nalazi (nastavak s prethodne stranice)

Prepreke koegzistiraju s jakim prilikama

Ključni izazovi uključuju starenje infrastrukture, ovisnost o fosilnim gorivima, nisku gustoću priključaka, ograničenu digitalizaciju i sporo izdavanje dozvola. Istovremeno, dionici ističu velike mogućnosti u obnovi zgrada, iskorištavanju otpadne topline, integraciji obnovljivih izvora energije (posebno geotermalnih), digitalizaciji i energetske zajednicama.

Što treba učiniti: Preporuke politika

1 Jačati strateške i regulatorne okvire

Uspostaviti dugoročne nacionalne strategije daljinskog grijanja usklađene s nacionalnim i međunarodnim ciljevima klime i dekarbonizacije.

Propisati planiranje i zoniranje grijanja na razini općina kako bi se uskladila obnova zgrada, razvoj mreže i opskrba toplinom.

3 Podržati inovacije i primjenu tehnologije

Promicati društvene koristi daljinskog grijanja, optimizacije sustava, pametnog upravljanja i skladištenja topline radi poboljšanja učinkovitosti i fleksibilnosti.

Ubrzati primjenu obnovljivih izvora topline i iskorištavanja otpadne topline putem ciljanih poticaja i pojednostavljenog izdavanja dozvola.

Očekivani učinci

Ubrzana dekarbonizacija sektora grijanja i smanjeno oslanjanje na (uvezena) fosilna goriva

Brža modernizacija postrojenja i smanjeni gubici topline

Veća investicijska sigurnost i mobilizacija kapitala

Ključna poruka za donositelje odluka

Dokazi projekta REHEATEAST potvrđuju da je transformacija daljinskog grijanja istodobno nužnost i prilika. Uz jasan smjer javnih politika, poticajan regulatorni okvir, koordinirana ulaganja i uključivo upravljanje, daljinsko grijanje može postati okosnica klimatski neutralnih i društveno pravednih urbanih energetskih sustava. Projekt REHEATEAST i njegova rastuća mreža donositelja politika i stručnjaka iz prakse nastaviti će pružati podršku nacionalnim i lokalnim vlastima u pretvaranju ove vizije u stvarnost.

Za više informacija, molimo kontaktirajte:

Jure Čizman, Institut Jožef Stefan
jure.cizman@ijs.si

2 Omogućiti ulaganja i financiranje

Uvesti stabilne i transparentne tarifne okvire koji omogućuju modernizaciju toplinskog grijanja uz zaštitu potrošača.

Proširiti instrumente kombiniranog financiranja, jamstva i modele javno-privatnog partnerstva.

4 Olakšati uključivo upravljanje i sudjelovanje svih dionika

Ojačati koordinacijsku ulogu općina u integriranom planiranju toplinske energije jačanjem njihovih kapaciteta za okupljanje dionika, usklađivanje prostornog/urbanističkog planiranja s energetske planiranjem i pretvaranje planova u profitabilne projekte.

Poboljšati transparentnost, informiranje potrošača i angažman korisnika u procesima planiranja, naplate i obnove.

Poboljšana isplativost, pristupačnost i smanjeno energetske siromaštvo

Povećani udio obnovljive energije i otpadne topline u daljinskom grijanju

Otporniji, fleksibilniji i klimatski otporniji sustavi grijanja

